

GYÚRÓ

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV
2017. december

TARTALOMJEGYZÉK

1. Gyúró bemutatása
2. Épített örökségünk
3. Eltérő karakterű településrészek Gyúróon

 Településközpont

 Falusias jellegű lakóterületek

 Szőlőhegy

 Gazdasági jellegű területek

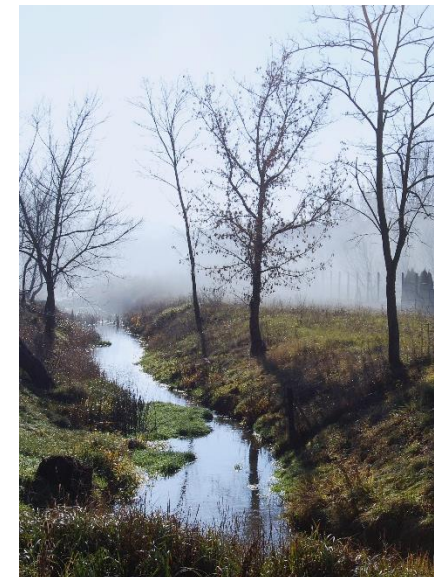
 Nagy zöldfelülettel rendelkező, egyedi hasznosítású területek

 Egyéb, beépítésre nem szánt területek

1. GYÚRÓ BEMUTATÁSA

Gyúró Budapesttől dél-nyugatra, Fejér megye középső részén, a Mezőföld észak-nyugati peremén, a Szent László-patak völgyében fekszik. A Közép-Dunántúli régióhoz tartozik, a Martonvásári járás tagja.

A község zsáktelepülés, magában hordozza ennek minden előnyét és hátrányát. Egyetlen szomszédja, amellyel jelenleg közúti összeköttetésben van, Tordas, ezen keresztül pedig Martonvásár. A nem messze haladó M7-es autópálya a martonvásári felhajtón át vehető igénybe. A település Budapest, valamint Székesfehérvár irányából is csak az autópályán, vagy a Martonvásárt kettészelő 7-es főútról közelíthető meg. A legközelebbi vasútállomás is Martonvásáron található, ahova a lakosokat közvetlen buszjárat juttatja el.

Vidéki élet a dombok ölelésében

Gyúró lakosságának számát vizsgálva az elmúlt évtizedekben kismértékű, de monoton növekedés figyelhető meg. A nyugodt, biztonságos vidéki lakókörnyezet és a főváros, valamint a megyeszékhely közelsége ideális lehetőség letelepedésre a hagyományok kedvelőinek.

A település szokásaiban, intézményrendszerében a hagyományokat képviseli. Az aratás és a szüret idején pedig bármelyik idelátogató megérezheti a klasszikus vidéki hangulatot.

Aktív közösség, rendezvények

A település életében fontos szerepet játszik a közösségi élet, az aktív civil szervezetek, a három vallási felekezet helyi gyülekezetei és a faluház klubjai.

A nyári rendezvények közül immár hagyományosnak számít a Falunappal egyszerre megrendezésre kerülő Bálafesztivál, amely mezőgazdasági eszközök, elemek köré szervezett ügyességi csapatverseny. Népszerű rendezvény a Gyúró teljes közigazgatási területén zajló BringaGyúró kerékpáros tájékozódó verseny.

A szüreti felvonulás és az augusztusi nemzeti ünnep is a közösséget megmozgató események.

Mezőgazdasági potenciál

A település mezőgazdasági adottságait a helyi kistermelőkön kívül termelőszövetkezetek igyekeznek hasznosítani. Az általános mezőgazdasági területhasznosítás fő terményei a búza, a kukorica, és a napraforgó. A kisebb erdők gazdasági és védelmi rendeltetésűek.

Fontos tájszerkezeti elem a községet észak-déli irányban átszelő Szent László-patak, a vízfolyást kísérő gyepekkel és vizenyős területekkel. A falut ölelő dombokat a szőlő- és gyümölcsstermesztés uralja. A falu arculatában így az épített környezet mellett domináns a természeti, táji környezet is.

2. ÉPÍTETT ÖRÖKSÉGÜNK

Gyúron egy országos védelem alatt álló műemlék, valamint számos helyi védelem alatt álló, illetve arra javasolt épített érték található. Helyi védelemre azok az épületek javasoltak, amelyek kialakítása és megjelenése a helyi hagyományokhoz illeszkedik, vagy részletei építészeti szempontból értékesek.

Római katolikus templom

Országos műemléki védelem alatt álló, barokk stílusú templom (1768-1772) a Templom téren áll. Tornya a falu majdnem minden részéről látható. Szomszédos telkek a templom ex-lege műemléki környezetét jelentik.

Református templom

A jelenlegi templom 1782-83-ban épült fel, felszentelése 1783 június 1-én történt. A tornyot utólag, 1784-87 között építették, sisakja mai formáját 1911-ben nyerte el. Többszöri átépítés után férőhelyeinek száma 160, a belső tér 8x16 m-es. Az 1980-as években kívül-belül teljesen felújították.

A lelkészi hivatal mögött 2013-ban felépült a gyülekezeti ház.

Az épületegyüttes megközelítése a Rákóczi útról lehetséges.

Evangélikus templom

Az evangélikus felekezet Thököly út mentén álló templomát 1856-ban Székács József budapesti lelkész és Gödör József esperes avatták fel.

További épített értékek

Közkút

A Templom téren található kerek kút jellegzetes eleme a falusi környezetnek.

Világháborús emlékmű

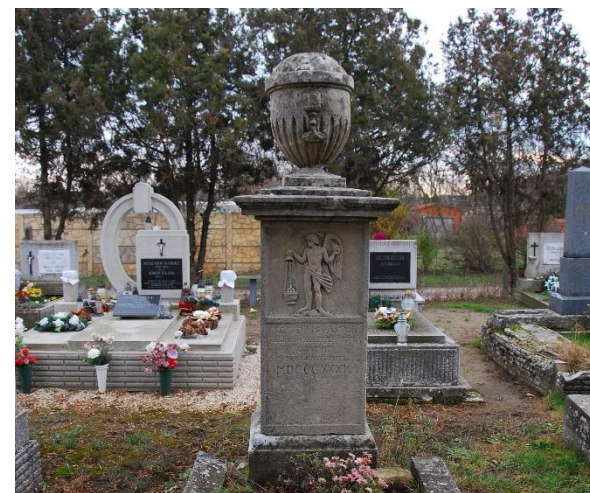
Emlékoszlop a világháborúban elesett hősi halottak tiszteletére 1992-ből.

Wass Albert-emlékmű

Feszület és sírkövek (1831-től kezdve) a temetőben

3. ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRESZEK

- Településközpont
- Falusias jellegű lakóterületek
- Szőlőhegy
- Gazdasági jellegű területek
- Nagy zöldfelülettel rendelkező, egyedi használatú területek
- Egyéb, beépítésre nem szánt területek

Gyúron - az arculati jellemzők tekintetében - hat eltérő karakterű területrész különböztethető meg. A beépített területeken belül a lakóterületek aránya a legmeghatározóbb. A lakóterületeket a falusias arculat jellemzi, ettől kis mértékben csak a Petőfi u. kezdetén, újonnan épült lakóházak és a viszonylag fiatal beépítésű Szeder utca és Akácfa utca lakóházai térnek el.

A település központja Rákóczi út, Kossuth Lajos utca és a Thököly utca mentén alakult ki, a különböző funkciójú intézményekkel, továbbá néhány üzlettel és lakóépületekkel.

Nagy zöldterülettel rendelkező, egyedi hasznosítású terület a Római katolikus templom és plébánia udvara, az eltérő felekezetek temetői, az állatfarm területe, a repülőtér, valamint a sportpálya és a környezetében található edző eszközök területe.

A gazdasági területek a külterületen, lakóterülethez közel helyezkednek el, továbbá belterületen elszórtan az átlagosnál nagyobb méretű, mezőgazdasági vagy állattartói tevékenységet segítő épületek is találhatóak.

TELEPÜLÉSKÖZPONT

Településközponti karaktert a Rákóczi út, a Kossuth Lajos utca és a Thököly utca egyes szakaszai mentén álló épületek hordozzák. A falu intézményei (Református templom, parókia és gyülekezeti ház, Községháza, Faluház, Evangélikus templom és parókia, Egészség ház, Általános Iskola, Óvoda), néhány üzlet, valamint lakóházak találhatóak itt.

Az épületek tömegükben és léptékükben csak kissé különböznek a lakóterületektől - inkább a funkcióból, a használatból adódó, településképre is kiható jegyek különböztetik meg a falusias karaktertől.

A településközponti területen található azok a lakótelkek, amelyek beépítési mutatói valamivel megengedőbbek a falusias karakterű területekhez képest. A Thököly utca és a Rákóczi út közötti tömbben számos telek még beépítésre vár.

Utcaképek a Rákóczi út központi részéről

Thököly utca

A Községháza épülete a Rákóczi úton

Evangélikus parókia, az Értelmi Fogyatékosok Otthona szociális foglalkoztatójának helyszíne

A Faluház és könyvtár épülete a Kossuth Lajos utcán

Egészségház

Az iskola bejárata

Az iskola udvara és az óvodaépület

A reformátusok gyülekezeti háza

FALUSIAS LAKÓTERÜLETEK

A falusias karaktert képviselő területeket jellemzően oldalhatáron álló, keskeny előkerttel rendelkező lakóházak alkotják. A telekstruktúra is az egykori falusi arculatot mutatja: hosszú, keskeny telkek, a telekvégeken konyhakert, mezőgazdasági, kiskertes tevékenység. Napjainkra az utcaképben az eltérő korszakok sajátos épülettípusai keverednek. Nagy számban képviseltetik magukat a hagyományos, kontyolt nyeregtetős parasztházak, köztük találunk értékes, tornácos népi lakóházakat is.

Az épületek néhány kivétellel földszintesek, tetőtéri beépítések, jellemzően vegyes tetőkialakítással. A földszintesnél intenzívebb beépítésű telkek elsősorban helyezkednek el, nem alkotnak összefüggő, saját karakterű településrészt.

Kockaházak és parasztházak váltakozása a Rákóczi úton és a Petőfi úton

A Széchenyi út és a Petőfi út jellegzetes, falusias épületei

Változó megjelenésű lakóházak a Bicskei úton és a Bocskai utcában

SZŐLŐHEGY

A domborzati viszonyokból adódóan több, összefüggő, szőlő- illetve kertes mezőgazdasági művelésű terület található Gyúrón. A település jellegzetes dombjai a Páskom-hegy, az Öreg-hegy és az Új-hegy.

A gazdálkodó tevékenységhez társuló, sajátos megjelenésű, kisméretű prэшázak és pincék a keskeny, hosszú szalagtelkeken, nadrágszíj-parcellákon elszórtan állnak. Azon területeken, amelyek megközelíthetősége nincs teljes mértékben kiszolgálva az időjárási viszonyoknak, gyarapszik a huzamos tartózkodás célját szolgáló épületek száma.

GAZDASÁGI JELLEGŰ TERÜLETEK

Gazdasági jellegű területekből keveset találunk, ezek sem nagy kiterjedésűek, és többnyire növénytermesztéshez vagy állattartáshoz kapcsolódó tevékenységnek adnak helyet. Két területre csoportosulnak: a belterülettől északra egy gombatermesztő vállalkozás telephelye fekszik, valamint nyugatra található két nagyobb kiterjedésű major. Ezen kívül a Sport utca végén található egy kisebb mezőgazdasági telephely. Belterületen a Kossuth Lajos utcában fordulnak elő mezőgazdasági tevékenységhez, terménytároláshoz kapcsolódó létesítmények. Az iroda, vagy lakás céljára szolgáló épületeket kivéve ezeken a területeken az épületek alakító tényezői legfőképpen a költséghatékonyság és a technológiai feltételek. A könnyűszerkezetes, nagy belmagasságú és alacsony tetőhajlásszögű épületek jellemzőek, megjelenésük változó.

NAGY ZÖLDFELÜLETTEL RENDELKEZŐ, EGYEDI HASZNOSÍTÁSÚ TERÜLETEK

Nagy zöldterülettel rendelkező, egyedi funkciójú területek a következők:

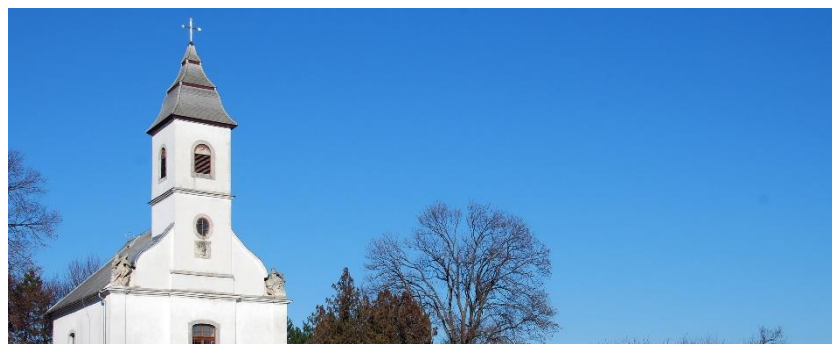
- Gyúrói repülőtér külterületen, a település Pusztazámor felőli szélén.
- TordasZoo állatfarm (Bioslogos Kft.) és környezete a belterülettől északra.
- Sportöltöző, sportpálya és hozzá kapcsolódó, sportolási célú területek a Kossuth Lajos utcában.
- A katolikus, evangélikus temetők területe a lakóterületek közé ékelődve, és a református temető a belterület nyugati szélén.
- A Római katolikus templom, plébánia és a hozzájuk tartozó udvar.

TordasZoo állatfarm

Ravatalozó

Szentháromság plébánia

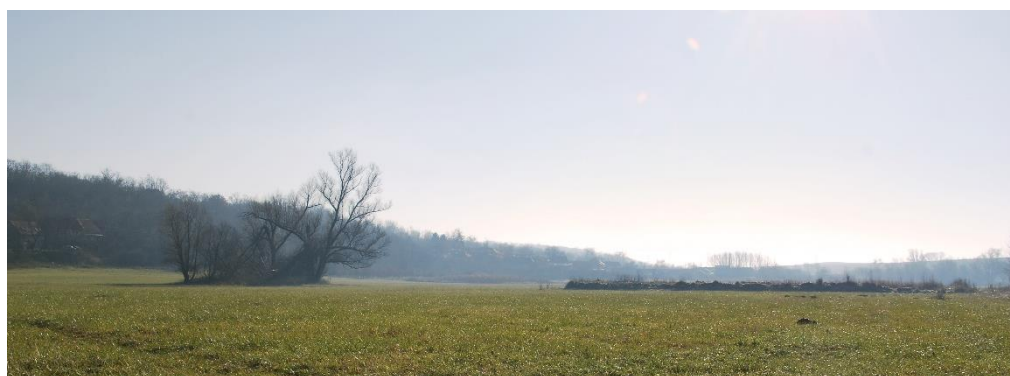

EGYÉB, BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK

Gyúró közigazgatási területének legnagyobb része beépítésre nem szánt terület. Ebbe a kategóriába tartoznak a mező- és erdőgazdálkodási területek, nádasok, a Szent László-patak medre és a vízelvezető árkok vízgazdálkodási területei, továbbá a horgásztó, az egykori agyagbánya is.

A mezőgazdasági művelés alatt álló területek közel háromnegyede szántó, negyede pedig legelő. Elenyésző kiterjedésűek az intenzíven termesztésre használt gyümölcsösök. A település falusi jellegéből adódóan a természetközeli területek a belterületbe ékelődnek, ezáltal meghatározó elemei a település arculatának.

A Gyúróhoz tartozó, Gyúró és Etyek között húzódó Szentgyörgypuszta Natura 2000 védelem alatt álló, speciális élőhely megőrzési területként (SCA) van nyilvántartva.

Gyúró Község Önkormányzata

2464 Gyúró, Rákóczi út 49.

2017. december